

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА
ГЕТЬМАНА»**

ГО «ЦЕНТР ПРИКЛАДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «СМАРТ»

ЗВІТ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

**ВПЛИВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВИТИ НА РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ
ЕКОСИСТЕМИ РЕГІОНІВ:**

кейс Сумського національного аграрного університету (Сумська область)

АНОТАЦІЯ

Ця публікація підготовлена за сприянням Директорату інновацій та трансферу технологій Міністерства освіти і науки України (лист МОН №7/46-19 від 28.08.2019) і виконана виконавцями проекту молодих учених «Моделі стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу в контексті СМАРТ-спеціалізації регіонів» (проект№0119U001304) ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» та експертами Центру прикладних економічних досліджень «СМАРТ» - Поліщук Євгенією та Корнилюк Анною.

Дослідження полягає у визначенні впливу закладу вищої освіти на розвиток інноваційної екосистеми регіону. З цією метою була використана адаптована методика Joint Research Center Європейської комісії, яка дозволяє виявити потенціал впливу університету на розвиток регіону.

Результати дослідження можуть бути використані також у діяльності Міністерства економічного розвитку, торгівлі і сільського господарства України, Міністерства розвитку громад та територій України, державних агенцій регіонального розвитку, які відповідають за розробку стратегії розвитку регіонів, представники бізнесу, громадських організацій, закладів вищої освіти України, європейських інституцій.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ:

Керівник проекту – Поліщук Євгенія, д.е.н., професор кафедри корпоративних фінансів і контролю ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,

тел.097 705 27 33,

email: polishchuk@kneu.edu.ua

адреса: м. Київ, пр. Перемоги, 54/1

Звіт розміщений на сайті ГО «Центр прикладний економічних досліджень «СМАРТ» smesci.com

СТРУКТУРА ЗВІТУ

ВДЯЧНІСТЬ	4
ВСТУП	5
МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ФРЕЙМВОРК	7
РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	8
Загальна інформація про університет	8
Співпраця зі стейкхолдерами	12
<i>Співпраця з регіональними органами влади</i>	15
<i>Співпраця з закордонними вченими</i>	15
Інноваційна інфраструктура університету	16
Розвиток академічного підприємництва.....	17
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	18
ДОДАТКИ	21

ВДЯЧНІСТЬ

Описане в цьому звіті дослідження вдалося зробити завдяки згоді представників Сумського національного аграрного університету співпрацювати з нами. Висловлюємо глибокі слова вдячності ректору університету доктору сільськогосподарських наук, професору, академіку Національної академії аграрних наук України Ладиці Володимирі Івановичу, проректору університету доктору економічних наук, професору Даньку Юрію Івановичу, проректору університету, кандидату економічних наук, професору Жмайлову Валерію Миколайовичу, керівнику науково-дослідної частини університету кандидату економічних наук, доценту Паську Олегу Віталійовичу.

Ми також хочемо подякувати за підтримку даного дослідження генерального директора Директорату інновацій та трансферу технологій Міністерства освіти і науки України Чайку Дар'ю Юріївну, керівника експертної групи з питань комунікацій та організаційно-методичного забезпечення стратегічного планування Чернюка Віталія Івановича, державного експерта групи з питань фінансових механізмів та інвестицій у розвиток інноваційної Лихачову Юлію Олегівну.

У вітчизняному законодавстві зазначено, що смарт-спеціалізація - підхід, що передбачає аргументоване визначення суб'єктами регіонального розвитку в рамках регіональної стратегії окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні.¹ Це визначення повністю відображає позицію Європейської комісії. Успішність смарт-спеціалізації тісно пов'язана із рівнем розвитку регіональної інноваційної екосистеми, яка сприяє зростанню інноваційного та економічного потенціалу регіону.

У процесі смарт-спеціалізації передбачено взаємодію чотирьох груп стейкхолдерів: органів регіональної державної влади, бізнесу, громадських організацій та науково-освітніх закладів (до останніх належать заклади вищої освіти, науково-дослідницькі інститути, установи та центри). Саме на останній групі стейкхолдерів ми робимо акцент у цьому звіті, оскільки зростання інноваційного потенціалу цілком успішно може бути забезпечене ефективним функціонуванням дослідницьких баз закладів вищої освіти.

Необхідно зауважити, що активізація інноваційних процесів регіонів веде до підвищення їх конкурентоспроможних позицій не тільки на національному рівні, але й у глобальному вимірі. Україна має досить розгалужену систему закладів вищої освіти у розрізі регіонів. Не зважаючи на це, інноваційна екосистема регіонів перебуває в ненайкращому стані, про що свідчить і позиція України в рейтингу агентства Bloomberg за Індексом інноваційного розвитку: у 2019 р. за даними агентства Україна посіла 53 місце у світі (для порівняння: у 2018 році вона займала 46-те місце). Це вказує на наявність проблем у сфері досліджень та інновацій.

Серед проблем регіональних закладів вищої освіти, які не дозволяють реалізувати власний потенціал в розбудові локальної інноваційної екосистеми можна виділити наступні:

1. Топ-менеджери університетів не завжди розуміють викликів, які постають перед регіонами, а представники регіональних органів влади не збагнуть ключової місії університетів у регіоні.
2. Підприємницьке середовище може бути ворожим по відношенню до університетських розробок, що ускладнює попит на них.
3. Часто навчальні програми відповідають виключно потребам студентів і загальнонаціональному ринку праці, в той час коли на локальному ринку нема чітко сформульованого ділового попиту з боку локальних інноваційних компаній.
4. Університети не володіють ресурсами для підтримки регіонального розвитку, де такі результати, як створення робочих місць можуть виходити за рамки вищої освіти.
5. Університети в рамках національного законодавства не можуть мобілізувати власні ресурси для задоволення потреб регіонів.

---

¹ Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації, Мінрегіон України; Наказ від 31.03.2016 № 79

Задля подолання зазначених проблем академічний сектор повинен вести постійний діалог із іншими групами стейкхолдерів та періодично оцінювати свій вплив на економічний розвиток регіону, де він розташований. Постійна оцінка необхідна для того, щоб оцінити власні сильні сторони, а також зміцнити слабкі місця, що в подальшому допоможуть позиціонувати конкретний заклад вищої освіти як важливий елемент регіональної інноваційної екосистеми. Вплив університетів на регіональний розвиток носить неоднорідний характер і його важко оцінити за короткий проміжок часу, оскільки специфіка університетської діяльності полягає в тому, що вони можуть реалізовувати різні інноваційні проекти, які матимуть помітний вплив лише з плином часу.

Сумський національний аграрний університет було обрано для оцінки впливу на розвиток Сумського регіону, оскільки адміністрація університету позиціонує зацікавленість та активну участь у місцевих заходах, присвячених розбудові економіки області. Крім того, модернізація дослідницької база, яка була здійснена за останні роки дозволяє реалізувати інноваційний потенціал у агросекторі, який визначений як напрямок смарт-спеціалізації регіону.

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ФРЕЙМВОРК

Метою дослідження - є визначення впливу Сумського національного аграрного університету на розвиток регіональної інноваційної екосистеми Сумської області. Результати цього дослідження можуть використовувати Міністерство освіти і науки України, Міністерство економічного розвитку, торгівлі сільського господарства України, Міністерства розвитку громад та територій України, адміністрація відповідного університету, представники органів державної влади обласного значення, які відповідають за розробку стратегії розвитку регіону, представники бізнесу, громадських організацій тощо.

Етапи виконання досліджень: 1-й етап - збір даних (27 серпня – 15 жовтня 2019 р.); 2-й етап – опрацювання даних (16 жовтня – 1 листопада 2019 р.), 3-й етап – уточнення даних, підготовка звіту та його презентація (2 листопада – 29 листопада 2019 р.).

Методи дослідження та дані

Дослідження буде здійснено за адаптованою методикою від Joint Research Center²(Європейська комісія), яка використовується для складання звітів та розробки політики регіонального розвитку. Зазначена методика також використовується під час смарт-спеціалізації регіонів, яка передбачає активне залучення університетів до інноваційної екосистеми. Це стосується як освітньої, так і наукової діяльності вищих навчальних закладів.

Загалом методика включає 4 блоки питань:

- Загальна інформація про університет,
- Співпраця зі стейкхолдерами,
- Інноваційна інфраструктура університету,
- Розвиток академічного підприємництва.

У додатку 1 наведено детальний перелік питань в розрізі вищеописаних блоків, які були поставлені респондентам в ході інтерв'ю.

З учасниками дослідження було проведено структуроване інтерв'ю задля складання профілю Сумського національного аграрного університету. Інтерв'ю було організовано за попередньою домовленістю із адміністрацією вузу, тому необхідно було від вузу також інформацію про контактну особу, яка буде комунікувати із виконавцями дослідження. Було створено робочу групу, яка складалася із представників різних підрозділів університету. Інтерв'ю було здійснено і в телефонному режимі і в режимі переписки. Керівництву вузу попередньо були представлені результати дослідження. Респонденти мали унікальну можливість ознайомитися із результатами дослідження першими, а також уточнити їх.

Опрацювання даних

Відбувалося експертами в смарт-спеціалізації – представниками академічного сектору, полісі-мейкерами, представниками бізнесу та громадських організацій.

---

² Jonkers, K., Tijssen RJW, Karvounarakis, A., Goenaga, X, A Regional Innovation Impact Assessment Framework for universities; EUR 28927 EN; Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2018

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Нижче подана інформація, що дає підстави оцінити вплив діяльності Сумського національного аграрного університету на розвиток регіональної інноваційної екосистеми. За методикою JRC усю інформацію про університет було розподілено на 4 блоки.

Загальна інформація про університет

Сумський національний аграрний університет (далі СНАУ)- багатогалузевий вищий навчальний заклад, що проводить інноваційну освітню діяльність за різними ступенями вищої освіти, у тому числі доктора філософії, проводить прикладні наукові дослідження, є провідним науковим і методичним центром, має розвинену інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів, сприяє поширенню наукових знань та проводить культурно-просвітницьку діяльність. Має IV рівень акредитації і має статус національного. Був заснований у 1977 році і пройшов шлях від Сумського філіалу Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.В. Докучаєва до потужного освітнього комплексу національного значення. СНАУ готує висококваліфікованих спеціалістів для агропромислового комплексу з поглибленим вивченням іноземних мов та інформатики з цілої низки акредитованих спеціальностей. У структурі університету діють 8 факультетів (факультет агротехнологій і природокористування, факультет ветеринарної медицини, біолого-технологічний факультет, юридичний факультет, інженерно-технологічний факультет, факультет харчових технологій, факультет економіки та менеджменту, будівельний факультет), 1 інститут та 5 коледжів.

Згідно Стратегії СНАУ на 2015-2020 рр. Університет позиціонує себе як той, що має «багатий досвід і сформував творчий, кадровий, науково-методичний потенціал, достатній для виконання ролі провідного національного науково-дослідницького регіонального освітнього центру. Це єдиний у регіоні вищий навчальний заклад природничого спрямування, якому присвоєно статус національного»³.

Вивчення Стратегії СНАУ показало, що серед заявлених стратегічних завдань, на думку дослідників мало таких, які б носили цілеспрямований регіональний характер, пов'язаний із розвитком інновацій регіону – наявні завдання лише освітньому та виховному напрямку. Разом з тим, згідно Стратегії розвитку Сумської області до 2020 року: «Сумська область має всі передумови стати регіоном сталого економічного зростання на основі інноваційної промисловості, важливим продовольчим центром країни з екологічним, високоефективним сільським господарством, комфортним та безпечним краєм, де є всі умови для всебічного розвитку людини»⁴.

³ Стратегія Сумського національного аграрного університету: [Електронний ресурс]. Доступно з: <https://snau.edu.ua/strategiya/>

⁴ Стратегія регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. Доступно з: <http://gue.sm.gov.ua/index.php/uk/str-reg-roz-sumobl>

Кількісні показники розвитку університету показують різні тенденції. Видатки на утримання університету мають позитивну динаміку і з 2015 по 2018 рр. зросли майже в 1,7 рази. В 2018 році їх розмір становив більше 190 млн. грн.

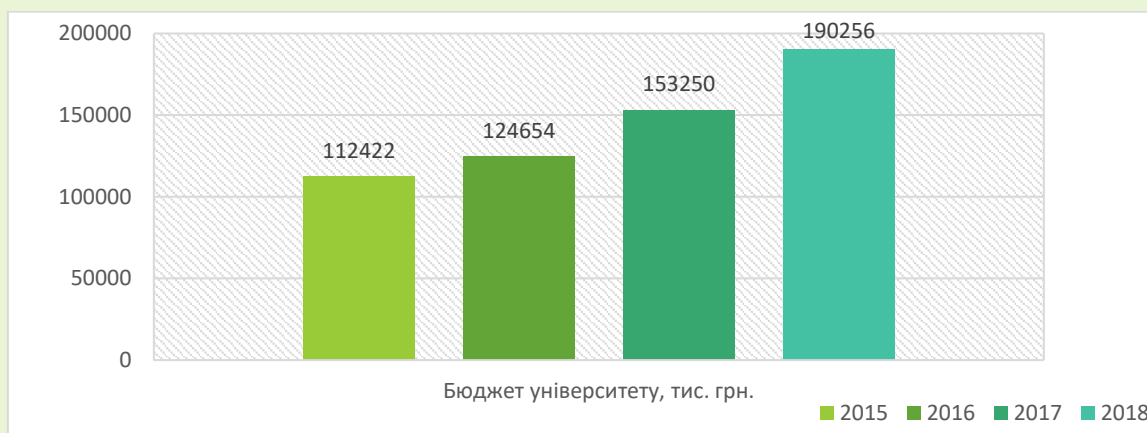

Рис. 1. Бюджет Сумського національного аграрного університету в 2015-2018 рр., тис. грн.

Дані, що стосуються загальної кількості працівників є відсутньою. Однак є достовірна інформація стосовно кількості дослідників, які діяли в університеті протягом досліджуваного періоду. Варто зауважити, що тут помітна яскраво виражена позитивна до зростання тенденція (рис. 2)

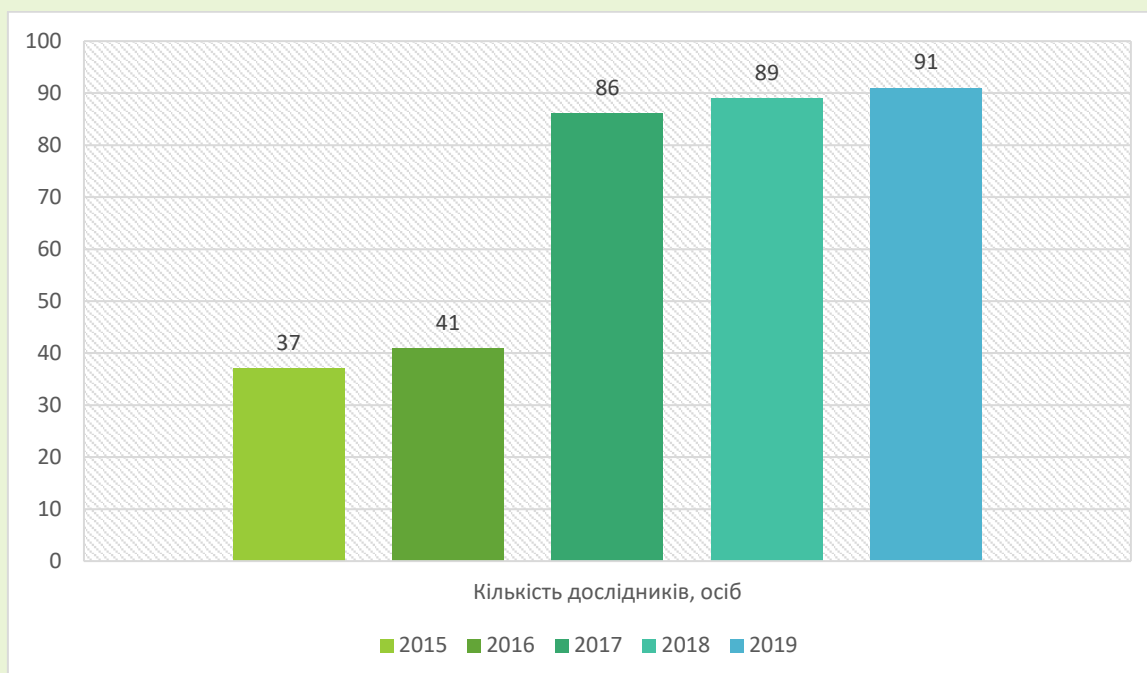

Рис. 2. Кількість дослідників Сумського національного аграрного університету в 2015-2019 рр., осіб

Важко зробити висновок стосовно того, яку частку від загальної кількості працівників становлять дослідники. Водночас можна зробити припущення, що на фоні загальнонаціональної тенденції скорочення персоналу професорсько-викладацького складу.

Щодо кількості студентів, то тут можна побачити скорочення їх кількості, що в цілому повторює загальнонаціональну тенденцію (рис. 3).

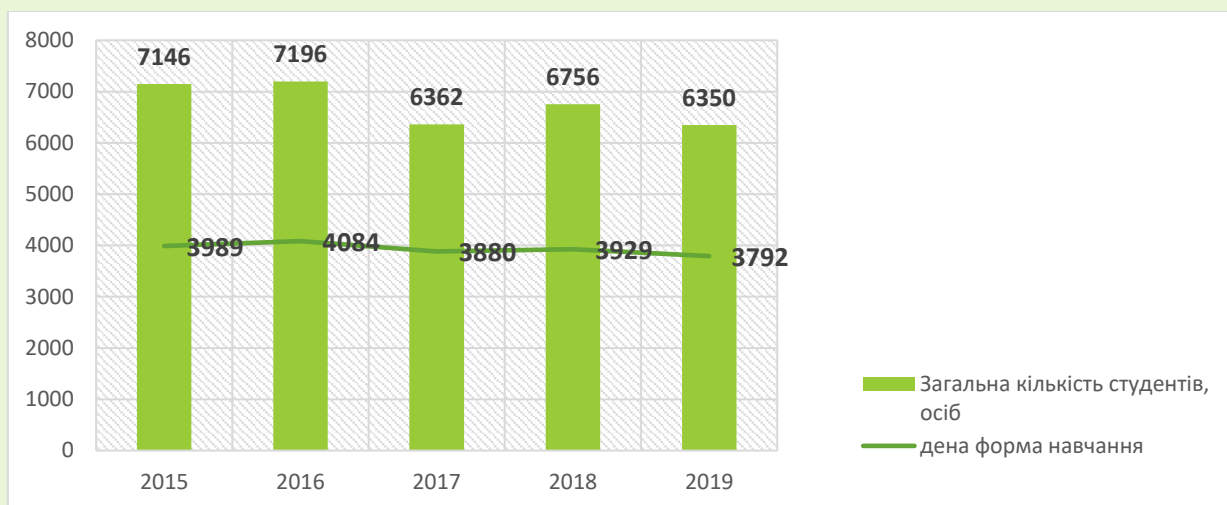

Рис. 3. Кількість студентів у Сумському національному аграрному університеті в 2015-2019 рр., осіб

Необхідно відмітити, що студенти денної форми навчання складають більше половини від загальної кількості студентів. Вважається, що саме студенти денної форми навчання є потенційними дослідниками. Крім того, саме вони можуть бути залученими до виконання завдань в рамках науково-дослідних робіт.

Позитивним є те, що серед випускників 2019 року працевлаштувалося за фахом 41,9% , 30,4% - продовжили навчання, 16,8% - працюють не за фахом, 1,6% - декретна відпустка, 1% - служба у ЗСУ і тільки 8,3% - не працевлаштовано.

Сумський національний аграрний університет досить активний у залученні іноземних студентів на навчання. Вони навчаються на усіх освітніх рівнях: бакалавр, магістр, PhD. Разом з тим, щороку спостерігається неоднозначна тенденція, яку можна спостерігати на рис. 4.

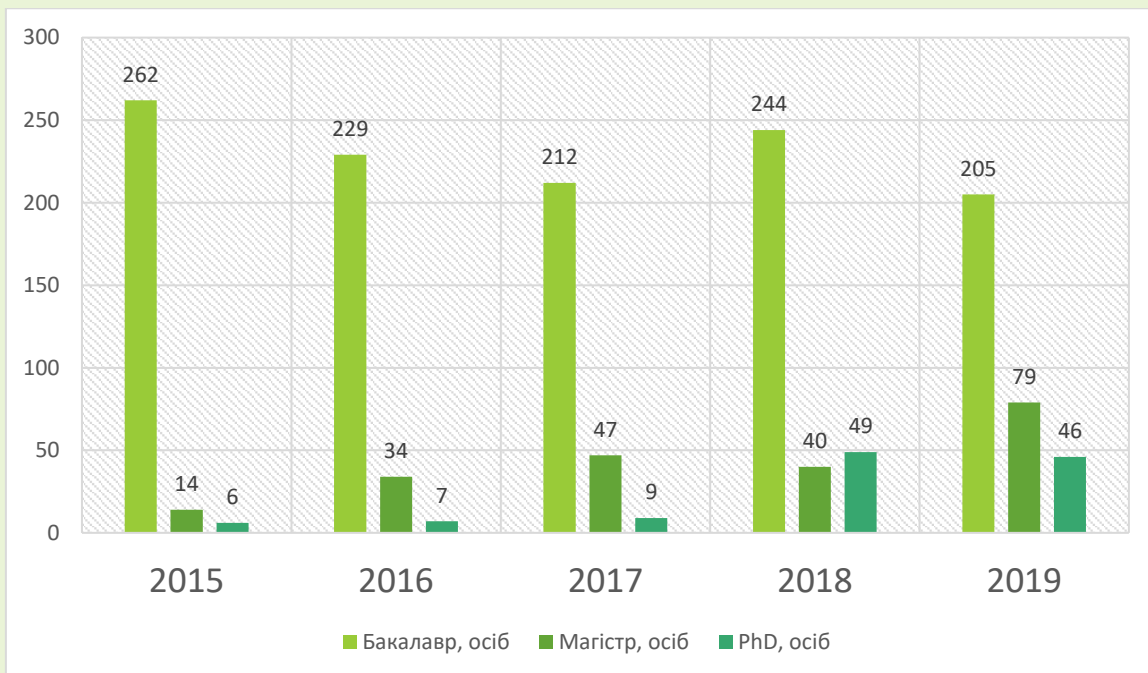

Рис. 3. Кількість іноземних студентів на різних освітніх рівнях підготовки у Сумському національному аграрному університеті в 2015-2019 рр., осіб

Варто наголосити на тому, що за останні два роки значно зросла частка іноземних студентів, які навчаються на PhD студіях, що означає зацікавленість до цих програм. Так, за даними респондентів, якщо у 2017 році частка таких студентів становила 5,8 %, то вже в 2018 та 2019 рр. вона зросла до рівня 26,3 і 23,0 %% відповідно.

В університеті функціонують такі програми, які позиціонуються як унікальними:

- «Кінологія» в межах спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». Унікальність цієї освітньої програми полягає в тому, що не значна кількість ЗВО в Україні готують таких спеціалістів, плюс вона чудово поєднує особливості аграрного вузу та зацікавленість широкої публіки, адже мало таких людей, які не захоплюються собаками.
- «Системи точного землеробства» спеціальності 208 «Агроінженерія», (магістр). Унікальна в тому, що підготовка здійснюється на найпередовішому обладнанні в Центрі точного землеробства, який створений разом із бізнес-партнерами університету – Horsh, ІМК та ін. На сьогодні ведеться будівництво Полігону точного землеробства, який дозволить здійснювати навчання навіть у зимовий період.
- «Регіональний менеджмент» в межах спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Унікальність полягає в тому, що це одна із перших в Україні програм підготовки фахівців для ОТГ, які фактично є ровесником децентралізаційних процесів в Україні. До того ж навчальний план цієї програми розроблений разом із фахівцями Hochschule Weihenstephan-Triesdorf (Баварія, Німеччина) та вона частина магістрантів із цієї програми готуються на замовлення Сумської ОДА.
- «Адміністративний менеджмент» в межах спеціальності 073 «Менеджмент» (магістр), а 073 «Менеджмент» (усі три рівні вищої освіти). Особливість ОП «Адміністративний менеджмент», що вона викладається чотирма мовами (українська, німецька, англійська і російська), а отже, значна частка студентів є іноземні студенти.

Унікальність цієї програми полягає в тому, що частину навчального матеріалу викладають викладачі Hochschule Weihenstephan-Triesdorf (Баварія, Німеччина), а також той факт, що ця програма акредитована Європейським акредитаційним агенством ACQUIN <https://www.eqar.eu/register/agencies/agency/?id=5#>. У 2018 року акредитацію було продовжено до 2021 року. Ще однією унікальністю є можливість отримання подвійного диплому українського і німецького одночасно.

Щодо публікаційної активності, то з 2016 року спостерігається низхідна тенденція у кількості публікацій. Проте, за словами респондентів, зростає їх якісна складова. Пріоритетним напрямом публікаційної активності стають видання, що індексуються в наукометричних базах даних. Кількість таких публікацій щороку збільшується. Також стрімко зростає і цитованість у цих виданнях. Та загальний індекс Гірша університету.

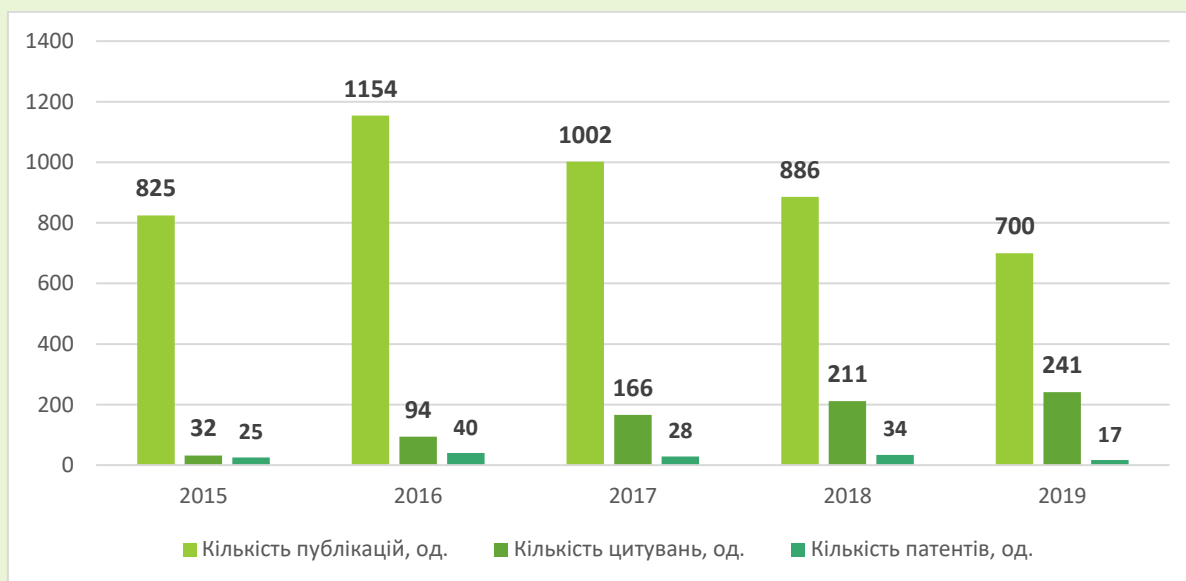

Рис. 4. Публікаційна активність працівників Сумського національного аграрного університету в 2015-2019 рр., одиниць

У той же час, варто відмітити і зростаючу тенденцію щодо кількості цитувань. Тож, можна зробити припущення, що результати наукових досліджень, які представлені у згаданих публікаціях, є цікавими для наукової спільноти.

Щодо кількості патентів, що вона є незначною і з року в рік демонструє різні тренди. Але варто констатувати факт, що їх кількість лишається все ще невисокою.

Необхідно також згадати, що згідно з наукометричним моніторингом суб'єктів науково-видавничої діяльності України за показниками бази даних SciVerse Scopus, на підставі якого складено рейтинг українських закладів вищої освіти СНАУ перебуває у 2019 році на 62 місці.

Співпраця зі стейкхолдерами

Університет бере участь у 27 міжнародних проектах, здійснює співробітництво з понад 20-ма транснаціональними корпораціями, серед яких компанії Кернел, UkrLendFarming, NCH, John Deere, HORSCH, Case, Nestle.

Зокрема, разом із провідним агрохолдингом України Кернел, акції якого котуються на Варшавській фондовій біржі, СНАУ розробило навчальний план для підготовки фахівців, які б після випуску із університету уже б на 100% були готові до працевлаштування. Представники компанії брали активну участь у змінах до навчального плану, а також значна частина навчального процесу, наприклад, практичні заняття, виробнича практика, здійснюються на потужностях групи Кернел.

СНАУ має клас HORSCH, в якому представлено все найсучасніше обладнання цієї компанії, що спеціалізується на виробництві сільськогосподарської техніки.

Університет також активно співпрацює з Інститутом прикладної фізики НАНУ. Також активно науковці у технічних науках університету співпрацюють із Центром лазерної технології металів Політехніки Свентокржиської в Кельцях та Польської академії наук (Польща). Науковці у сфері сільського господарства (генетика пшениці і картоплі) активно співпрацюють із Китайською народною республікою. Показником значної співпраці є і те, що за підсумками конкурсу спільних українсько-китайських науково-дослідних проектів на 2019–2020 роки із 37 проектів, що отримали фінансування два проекти здійснюватимуться науковцями Сумського національного аграрного університету.

Разом з тим, спільна науково-дослідна діяльність із приватним сектором мало продемонстрована університетом. Хоч зі слів респондентів, щороку із представниками бізнесу кількість публікацій коливається в межах 20-50, але, на жаль, точний облік не ведеться.

Університет, хоч і постійно отримує замовлення від регіональних компаній. Однак за відсутності щорічних даних протягом періоду дослідження важко оцінити динаміку розвитку співпраці університету з цими стейкхолдерами. Разом з тим, необхідно відзначити, що науковці прикладних напрямів наукових досліджень здійснюють дослідження на замовлення регіональних компаній.

Так, прикладами таких досліджень для аграрних наук та ветеринарії можна назвати такі напрями:

- Вивчення селективності сучасних сортів сільсько-господарських культур до мікробіологічних та хімічних препаратів для ТОВ «Баєйр» - аграрного відділення німецького гіганта,
- Клінічні дослідження препаратів для ПРАТ "ВНП "Укрзооветпромстач", ТОВ Дезсистема, Приватна фірма "Терміт", ТОВ «Бровафарма»,
- Удосконалення елементів технології вирощування гібридів кукурудзи ТОВ "ВорожбаЛатІнвест" (холдинг Агропросперіс),
- Удосконалення прийомів підвищення насінневої продуктивності сортів картоплі селекції СНАУ ФГ "НВГ "Еліт-картопля",
- Удосконалення технології вирощування розсади перцю солодкого в умовах закритого ґрунту ПП "Натур Світ",
- Науково-консультаційне супроводження вирощування польових культур – для кількох фермерських господарств Сумського району,
- Розробка проекту організації території регіонального ландшафтного парку «Сеймський».

Науковці технічного напрямку:

- Технології сушки паливних брикетів із соломи з використанням рециркуляції повітря;
- Удосконалення технології утилізації відходів товарного соняшника;
- Дослідження фізико-механічних властивостей антифрикційних покриттів, сформованих методом електроерозійного легування для ТОВ «ТРИЗ ЛТД».

Розробка технології зміцнення металорізального інструменту для ТОВ НВП «Електромаш».

Регіональні компанії також виступають спонсорами у розбудові інноваційної інфраструктури університету.

Планується щорічно, що 6 аспірантів та 1-2 докторантів здійснюватимуть наукові дослідження на потужностях ТОВ «Глобино», договір із якою є довгостроковим.

Завдяки співпраці із ТОВ «Глобино» університет на сьогодні уже має обладнання для формування навчальної ферми свинарства із щорічним замкнутим циклом у 300 голів, запуск якої планується у наступному році. У ТОВ «Глобино» на постійній основі проводиться як практика студентів, так і наукові дослідження аспірантів спеціальності 204 «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва».

У співпраці із світовим лідером у промисловому обладнанні для свинарства компанією HOG SLAT у наступному році очікується відкриття Навчальної лабораторія із технології виробництва свинини та механізації виробничих процесів у свинарстві.

Крім того, класи, обладнанні найсучаснішим обладнанням є від провідних закордонних та вітчизняних виробників сільгосптехніки: HORSH та Losova Machinery.

Центр точного землеробства створювався за участі HORSH, IMK, Kernel та інших компаній.

Сучасний критий полігон, який зараз зводиться на території університету також на 1/3 фінансується за рахунок бізнес-партнерів університету.

Попри зацікавленість у співпраці із університетом, поки що не здійснюється підготовка аспірантів у форматі PhD industry. Хоча за формальними ознаками така підготовка ведеться за спеціальністю 133 «Галузеве машинобудування», яка здійснюється у активній співпраці із ТОВ «ТРИЗ ЛТД».

Варто також констатувати, що консалтингова діяльність Сумського національного аграрного університету знаходиться у зародковому періоді. Та, не зважаючи на це, університету було обрано партнером Продовольчої і сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй (ФАО) у програмі Підтримки розвитку сільськогосподарських кооперативів в Україні. В ході, якого було розроблено он-лайн курси з Економічної кооперації та організацію 3-х тренінгів для представників агробізнесу, а також надано індивідуальні консультації.

Разом із Бернським університетом прикладних наук ШНАУ виступав національним координатором програми «Розвиток сталого сільського господарства» в ході якої було проведено оцінку сталого розвитку 37 українських фермерських господарств (центральна, північна і північно-східна Україна) методом RISE 3.0 і надано консультації щодо сталого розвитку.

За окремими спеціальностями освітні програми підготовлені у дуже тісній співпраці із представниками бізнесу, зокрема, аграрний напрямок із групою Кернел, біологічний і переробний напрямок – із ТОВ «Глобинський м'ясокомбінат». Крім того, на деяких

факультетах діють ради роботодавців, які наділені повноваженнями коригувати освітні програми.

Бізнес-спільнота також виступає прямими замовниками освітніх програм та курсів. Так, зокрема, аграрний напрямок із групою Кернел, біологічний і переробний напрямок – із ТОВ «Глобинський м'ясокомбінат». Так, у співробітництві із компанією Кернел, було повністю перероблено навчальні плани, з коригуванням їх більше на отримання практичних навичок і знань, щодо сучасної техніки. При цьому окремі елементи навчального процесу (модулі, практичні заняття, практична підготовка) повністю здійснюються у компанії Кернел.

Крім того, за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» за освітньою програмою «Регіональний менеджмент» уже відбулося 2 випуски фахівців із регіонального управління, які майже всі є керівниками або провідними спеціалістами у ОТГ (об'єднаних територіальних громадах) або місцевих органах влади. Підготовка цих спеціалістів ведеться на замовлення Сумської обласної державної адміністрації.

Впродовж багатьох років Сумський національний аграрний університет є центром кінології і пропонує як освітні курси (акредитована освітня програма «Кінологія» в межах 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»), так і курси підвищення кваліфікації, які працюють на базі он-лайн платформи «Moodle».

Співпраця з регіональними органами влади

Сумський національний аграрний університет був одним із виконавців щодо розробки прогнозів соціально-економічного та інноваційного розвитку районів Сумської області на період до 2023 року. До того ж науковці СНАУ беруть активну участь у розробці стратегій розвитку Об'єднаних територіальних громад Сумської і Чернігівської областей.

Співпраця з закордонними вченими

СНАУ співпрацює із закордонними вченими багатьох країн. Найбільший контакт із вченими Польщі і Німеччини, однак перелік країн великий як на Захід від України, так і на Схід (Китай). Детальний перелік див. у додатку 2

Активна співпраця часто має своїм результатом спільні публікації. Точну цифру усіх таких спільних публікацій визначити важко. Однак, тільки за даними бази Scopus на сьогодні вченими СНАУ у співпраці із іноземними вченими було опубліковано 37 робіт, які проіндексовані у Scopus. Серед університетів-партнерів: University of Glasgow (Великобританія), Uppsala Universitet (Норвегія), Czech University of Life Sciences Prague (Чеська Республіка), Scotland's Rural College (Великобританія), Universiteit van Amsterdam (Нідерланди), Henan Agricultural University (Китай), Slovak Academy of Sciences (Словаччина), Uniwersytet Gdanski (Польща), University of Agriculture, Makurdi (Нігерія), Medical University of Warsaw (Польща), Trakia University (Болгарія), Università degli Studi di Roma La Sapienza (Італія), Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu (Польща), Univerzita Tomase Bati ve Zline (Чеська Республіка), Jan Kochanowski University, Kielce (Польща) та ін.

Крім того, до зарубіжні партнери залученні до викладання на MBA курсі «Аграрний менеджмент», частина навчальних програм в яких викладається представниками Hochschule Weihenstephan-Triesdorf (Баварія, Німеччина).

Університет має договірні відносини із значною кількістю регіональних компаній і перелік таких компаній доступний он-лайн http://snaeu.edu.ua/images/prakt/2017/PracticeBases_17-07-2018.xls. На кожному із цих підприємств студенти проходять практику. 85% усіх об'єктів практичної підготовки становлять регіональні компанії (Сумська, Чернігівська, Харківська і Полтавська області). Однак, якщо у цьому питанні закладено також різницю між практикою і стажуванням, то адміністрація університету розуміє різницю між практикою і стажуванням. Так, зараз разом із європейськими партнерами у рамках проекту Erasmus+ TOPAS «Від теоретичного до практично-орієнтованого навчання в аграрній сфері» <https://erasmus-topas.eu/> коригуються навчальні плани у такий спосіб, щоб збільшити практичну підготовку і зробити це стажування ефективним. Уже змінено навчальний план для економістів, який передбачає стажування протягом 16 тижнів, а також відповідність більшості принципів Європейської хартії зі стажування - European Quality Charter on Internships and Apprenticeships.

Інноваційна інфраструктура університету

У Сумському національному аграрному університеті діє Стартап центр, який за усіма ознаками можна віднести до бізнес-інкубатора. Основною метою Стартап - центру це є розвиток аграрної бізнес-освіти, підвищення ефективності обміну досвідом, налагодження ділових контактів та створення умов для організації власного інноваційного бізнесу студентами, агроінтернами, випускниками університету та іншими зацікавленими особами об'єднаних громад Сумської області тощо. Головними завданнями цього центру є перетворити ідею в бізнес, допомогти якісно опрацювати проекти та довести їх до прототипу та етапу презентації потенційним інвесторам. Ефективність діяльності стартап центру може звісно бути вищою, але і на сьогодні є результати, так проект стартап центру Сумського НАУ «Розроблення екологічно чистої біорозкладувальної тари для гарячих напоїв» приймав участь у Всеукраїнському конкурсі інновацій і зайняв 2 місце у напрямку «Економічні інновації», а на міжнародному конкурсі University Startup World cup 2018 був відзначений у номінації « Сталий розвиток». Також у СНАУ Центр підвищення кваліфікації, який пропонує курси і семінари для фахівців із реального сектору економіки.

На питання «Що отримає університет від реалізації таких проектів?», респонденти відповіли, що такі проекти та успішне їх доведення до стадії комерціалізації, по-перше, дозволяють університету зберігати талановитих і яскравих дослідників, оскільки за відсутності базового фінансування науки на сьогодні, університет має дуже мало важелів у цьому аспекті. По-друге, університет підвищує рівень впізнаваності у країні і за кордоном, і він «наноситься» на цю уявну мапу інноваційних університетів. По-третє, це звісно накопичення «соціального капіталу» спілкування із людьми, у яких мислення спрямоване у креативний спосіб, а також із органами управління вищою освітою і інноваціями. Таким чином, респонденти визнають, що реалізовані в межах Стартап-центру проекти, не приносять прибутку університету у прямому вигляді.

Серйозним надбанням університету є те, що в ньому діє Центр спільного користування науковим обладнанням, до якого входять кілька лабораторій, які обладнані надсучасним обладнанням для дослідження.

Інші елементи інноваційної інфраструктури університету не представлені, або ж їх функції фактично інші структурні підрозділи, такі як науково-дослідна частина.

Університет має наявні патенти - і налічує більше 258 одиниць. Однак, респонденти надають посил на сайт Українського інституту інтелектуальної власності, де вони всі зареєстровані. Разом з тим, не дає посил на сайт власного університету, де надавалася б детальна інформація про наявні патенти (наприклад, чи це патенти лише науковців СНАУ, чи це патенти у співпраці із різними фірмами, дослідницькими центрами.

Респонденти хоч і стверджують, що серед професорсько-викладацького складу є також і представники бізнесу, однак у інформації про навчальні програми на цьому не наголошується увага. Крім того, університет не надає інформації щодо того, чи є серед професорсько-викладацького складу особи, які залучені у бізнес, релевантний тим дисциплінами, які вони викладають.

Розвиток академічного підприємництва

Університет велику увагу приділяє зв'язку освіти, науки і практики. Позиція університету ґрунтується на тому, що агроному чи зоотехніку теж потрібні економічні знання, тому на всіх спеціальностях є освітні дисципліни економічного спрямування, в т.ч. і такі, що спрямовані на розвиток підприємницьких навичок. Фактично Стартап-центр СНАУ виконує роль драйвера економічного підприємництва.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Сумський національний аграрний університет є спеціалізованим вузом і займає чільне в академічному секторі Сумської області, а також приймає участь у розбудові інноваційної екосистеми регіону.

Діяльність університету корелює із засадами Стратегії розвитку Сумської області до 2020 року, і це означає, що він намагається задовольнити діловий попит на послуги, що надаються. Але здебільшого це стосується освітньої діяльності університету, на що й в основному зосереджені його зусилля (реклама вузу, витрати, пов'язані із вступними кампаніями, задоволення потреб студентів, співпраця із базами практик, потенційними роботодавцями тощо), що, звісно, не може у повній мірі впливати на розвиток регіональної інноваційної екосистеми регіону.

Варто відмітити, що серед оцінених сфер діяльності університету досить потужною є його співпраця з регіональними стейкхолдерами, яка набирає чималих обертів: малим, середнім та великим бізнесом, задіяного в агросекторі є активною, що проявляється у співпраці над необхідними навчальними курсами, але, разом з тим, університет має ще потенціал для зростання у спільній науковій та публікаційній діяльності. Також спостерігається співпраця із Державною обласною адміністрацією Сумщини. У науковій діяльності університет є відкритим, про що свідчить активна співпраця із іншими науково-дослідними установами.

Співпраця із стейкхолдерами не є односторонньою: університет надає консалтингові послуги. Однак, спостерігається низька дохідність від такої діяльності, що потребує перегляду бізнес-моделі даного напрямку.

Щодо інноваційної інфраструктури університету, то її характерною рисою є те, що досить обмежене коло її елементів представлено в СНАУ, або ж їх функції фактично інші структурні підрозділи, наприклад, такі як науково-дослідна частина.

Університет має успішний приклад спінаут-проекту. Разом з тим, СНАУ зіштовхнувся із проблемою, як же втримати науковців, які розробили успішний проект, і який потребує подальшого менеджменту.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Університет має вдосконалити систему збору даних, що характеризує колоборацію із основними стейкхолдерами, це допоможе відслідковувати динаміку їх співпраці не тільки в сфері освіти, але й в інноваційній.

Університету слід також посилити свою публікаційну активність – не тільки із партнерами з науково-дослідних установ, але й також із представниками бізнесу.

Інноваційна інфраструктура університету проходить шлях вдосконалення. Наразі в структурі університету діє Стартап центр, який фактично виконує роль бізнес-інкубатора. Результати діяльності поки що носять яскраво виражений некомерційний характер. Тому необхідно переглянути бізнес-модель Стартап-центру та, можливо, є сенс зробити його спеціалізованим саме з наголосом на проекти з агроскладовою. А також позиціонувати його

діяльність не тільки для студентів СНАУ, але й для інших винахідників у агросфері по всьому регіону. Це зможе додати ще й фінансових вигод від його діяльності.

Університет має значний потенціал впливу на інноваційну екосистему регіону через Алумені клуб, тому для цього необхідно залучати голів ОТГ, які є випускниками магістерських програм (зокрема «Регіональний менеджмент»). Таким чином, буде простіше чинити вплив на розвиток інноваційної екосистеми Сумщини і не тільки, але й Чернігівщини та інших сусідніх регіонів, приймаючи участь у різних проектах.

Слід також посилити промоушн патентної діяльності Університету. Патентне портфоліо хоч і багате, але воно слабо представлено на інтернет-ресурсах університету, тому зацікавленим особам доступ до цієї інформації є обмеженим.

Маючи доволі небідну інноваційну інфраструктуру, університет має широкі можливості для впровадження академічного підприємництва. Разом з тим, програми академічного підприємництва забезпечені Стартап-центром СНАУ в неповній мірі. Позитивним є те, що на всіх освітніх програмах (не пов'язаних із економічними спеціальностями) наявні курси, в структур яких включені матеріали з розвитку підприємницьких навичок.

Університету слід звернути увагу на моделі партнерства з трансферу знань (Партнерства з передачі знань спрямовані на заохочення мобільності людського капіталу між університетом і місцевим бізнесом – кейс для адаптації Instituto de Tecnología Cerámica (ITC), Valencia, Spain)

Вважаємо, що в подальшому бізнес-інкубатор Стартап-центр СНАУ має всі шанси перетворитися на науковий парк (це місця (фізичні або навіть віртуальні), які створені для того, щоб стати «хабом» для відповідних підприємств в конкретній галузі або секторі. Наукові парки можуть надавати послуги з управління персоналом, інкубації і підтримки бізнесу, доступ до ресурсів університетів і інших дослідницьких центрів, загальних ресурсів та обладнання (оскільки вже дослідницька база наявна в університеті), а також «м'яку» підтримку, таку як наставництво, створення мереж, бізнес-консультування і так далі (кейс для адаптації - Potsdam University, Brandenburg, Germany).

Щодо розвитку підприємництва регіону, то університет, маючи надбання, кваліфікований персонал може вплинути таким чином: через створення регіонального агрокластеру (Ініціативні розробки мереж та кластерів зосереджені на заохоченні та підтримці співробітництва між підприємствами, інституціональному розвитку та підтримці у відповідних галузях промисловості. Галузі, як правило, орієнтовані на ті, які пропонують найбільш місцевий потенціал економічного розвитку. Кейс для адаптації - Aalborg University, North Denmark Region, Denmark) і СНАУ виступав би майданчиком, де збиралися б релевантні стейкхолдери.

Не зупинятися із міжнародною діяльністю – саме з 2017 року університет активізувався у цьому напрямку і вже має перші плоди – зростання кількості іноземних студентів на всіх освітніх рівнях підготовки. Університети дедалі активніше працюють на глобально конкурентному ринку, як з точки зору набору студентів, так і з точки зору залучення академічного персоналу. Це призводить до зростання міжнародних партнерських відносин, і співпраця також впливає на співробітників, які, ймовірно, можуть бути більш мобільними

на міжнародному рівні, якщо вони беруть участь у дослідницьких проектах та програмах навчання, які можуть включати обміни або періоди навчання за кордоном.

**ПРОФІЛЬ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО УНІВЕРСИТЕТУ ТА ОЦІНКА ЙОГО ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК
РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОСИСТЕМИ**

ЗА МЕТОДИКОЮ JOINT RESEARCH CENTER

Перелік орієнтовних питань, які будуть поставлені респондентам в ході інтерв'ю

Загальна інформація про досліджуваний університет

Місце університету в міжнародних та вітчизняних рейтингах

Місія університету

Наглядова рада університету

Бюджет університету 2015 рік/2019 рік

Кількість працівників всього 2015 рік/2019 рік

Кількість адміністративного персоналу 2015 рік/2019 рік

Кількість дослідників 2015 рік/2019 рік

Кількість студентів 2015 рік/2019 рік

Частка іноземних студентів, які навчаються на бакалавраті 2015 рік/2019 рік

Частка іноземних студентів, які навчаються на магістратурі 2015 рік/2019 рік

Частка іноземних студентів, які навчаються на PhD програмі 2015 рік/2019 рік

Кількість публікацій 2015 рік/2019 рік

Кількість цитувань 2015 рік/2019 рік

Кількість патентів 2015 рік/2019 рік

Фахівців яких унікальних напрямків готують університету (макс. 5 напрямків, які рівні (бакалаврат, магістратура, PhD програма))? Чим обумовлена ця унікальність? Чи це поживає попит на освітні програми?

Співпраця зі стейкхолдерами

З якими мультинаціональними компаніями університет має договірні зв'язки, на чому ці компанії спеціалізуються?

Чи є університет учасником галузевих кластерів?

Чи співпрацює університет із дослідницькими центрами, інститутами, якщо «так», то якими?

Кількість спільних публікацій із представниками бізнесу, із представниками дослідницьких центрів та інститутів - 2015 рік/2019 рік

Наявність замовлень на дослідження із регіональними компаніями (за договором)

Чи виступають регіональні організації спонсорами у розбудові інноваційної інфраструктури університету?

Наявність спільних PhD програм (PhD industry) з приватними компаніями/корпораціями

Наявність співпраці із HR відділами компаній малого, середнього та великого бізнесу.

Консалтингова діяльність університету: які компанії та в якому напрямку проходять консультації?

Чи залучаєте до розробки освітніх програм представників бізнес-спільноти?

Чи виступає бізнес-спільнота прямими замовником освітніх програм чи курсів?

Чи пропонує Ваш університет курси підвищення кваліфікації? Відсоток від загальних освітніх програм.

Чи залучений університет до діяльності обласної державної адміністрації регіону в напрямку формування стратегії інноваційного розвитку? Чи є представники університету у відповідних робочих групах?

Якщо так, то в якій формі?

Наявність інформації щодо працевлаштування випускників магістратури в регіоні за відповідною спеціальністю

Співпраця із закордонними вченими: з яких країн які країни?

Співпраця із закордонними вченими: кількість публікацій у співавторстві разом із іноземними вченими.

Чи залучені до викладання колеги з закордонних університетів: країни? Короткострокові чи довгострокові курси?

Інноваційна інфраструктура університету

Чи є в університеті елементи інноваційної екосистеми (бізнес інкубатори, хаби, акселератори, технічні та наукові парки, дослідницькі центри)?

Якщо так, то що саме?

Як Ви оцінюєте їх ефективність?

Чи є успішні практики реалізації інноваційних проектів? В яких галузях?

Що дають ці елементи інноваційної інфраструктури? Пошук фінансування (локальні та зовнішні фонди), пошук партнерів, просування проектів, співпраця з полісімейкерами.

Що отримують університети від реалізації таких проектів?

Чи наявний алюмні клуб університету?

Чи є в університеті програми стимулювання інноваційної активності студентів та викладачів з боку регіонального бізнесу? Наприклад, стипендії, гранти тощо.

Чи є у Вашому університеті відділ трансферу технологій?

Чи наявне патентне портфоліо?

Патенти лише науковців Вашого університету, Патенти у співпраці з різними фірмами, патенти у співпраці із дослідницькими центрами?

Чи є серед професорсько-викладацького складу представники бізнесу (в освіті part-time)

Чи є серед професорсько-викладацького складу особи, які залучені у бізнесу, релевантний тим дисциплінам, які вони викладають (у бізнесі part-time)

Розвиток академічного підприємництва

Чи є спін-оф компанії? Скільки осіб було працевлаштовано через ці спін-оф компанії? Чи ці спін-оф компанії є помітними в розвитку регіону?

Чи залучаються студенти до створення спін-оф компаній?

Чи студентам всіх спеціальностей доступні освітні дисципліни із розвитку підприємницьких навичок?

Частка студентів, які проходили стажування у регіональних компаніях?

Чи є в університеті обладнання для досліджень та виготовлення інноваційної продукції, яке може бути використане представниками бізнесу?

Чи має можливість університет здійснювати збір коштів для реалізації інноваційних проектів?

Чи відображає стратегія університету стратегічні орієнтири розвитку регіонів?

Як Ви оцінюєте Внесок університету в розбудову регіональної підприємницької інфраструктури?

Співпраця із закордонними вченими

№ з/п	Країна-партнер (за алфавітом)	Установа-партнер	Тема співробітництва	Документ, відповідно до якого здійснюється співробітництво, термін його дії	Практичні результати від співробітництва
1	2	3	4	5	6
1	Австрія	Університет природокористування та природничих наук	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 15.09.2010 р. (безстроковий)	Проведення спільних наукових досліджень, проходження стажування, підготовка наукових публікацій
2	Азербайджан	Національна академія наук Азербайджана	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 27.06.2012 р. (безстроковий)	Проведення наукових досліджень, підготовка наукових публікацій, участь у конференціях
3	Азербайджан	Азербайджанський державний аграрний університет	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 27.06.2012 р. (безстроковий)	Проведення спільних наукових досліджень, підготовка наукових публікацій, участь у конференціях
4	Білорусь	Гродненський державний аграрний університет	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 10.06.2008 р. (безстроковий)	Проведення наукових досліджень, проходження стажування, підготовка наукових публікацій, участь у конференціях
5	Білорусь	Білоруська державна сільськогосподарська академія	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 10.06.2008 р.	Проведення наукових досліджень, проходження навчання та стажування, участь у конференціях

6	Білорусь	Білоруський державний аграрний технічний університет	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 10.06.2008 р.	Проведення наукових досліджень, підготовка спільних наукових публікацій, участь у конференціях
7	Болгарія	Аграрний університет Пловдіва	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю 20.09.2011 р	Проведення спільних наукових досліджень, підготовка наукових публікацій, участь у конференціях
8	Великобританія	Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)	Модернізація професійної підготовки спеціалістів м'ясопереробної галузі України	Договір про співпрацю від 12.03.2018 р.	Проходження навчання та стажування, проведення спільних наукових досліджень
9	Вірменія	Державний аграрний університет Вірменії	Академічна мобільність аспірантів	Договір про співпрацю 20.09.2011 р	Проходження навчання та стажування, проведення спільних наукових досліджень
10	Грузія	Грузинський державний університет субтропічного господарства	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 28.07.2006 р.	Стажування та навчання, проведення спільних наукових досліджень, участь у конференціях
11	Італія	Університет Молізе	Академічна мобільність аспірантів	Договір про співпрацю від 20.09.2012 р	Проходження навчання та стажування
12	Італія	Продовольча і сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй (ФАО)	Попередження ризику поширення африканської чуми свиней та підвищення рівня поінформованості в Україні	Договір про співпрацю від 15.06.2017 р.	Проведення спільних наукових досліджень. Підвищення кваліфікації наукових кадрів
13	Італія	Продовольча і сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй (ФАО)	Успішний зерновий агробізнес на невеликій площі	Договір про співпрацю від 7.02. 2014 р.	Проведення десяти тренінгових модулів для представників агробізнесу. Проведення національної аграрної конференції

14	Італія	Продовольча і сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй (ФАО)	Нагальна допомога у забезпеченні продовольчої безпеки шляхом надання найважливіших сільськогосподарських ресурсів територіям Донецької та Луганської областей, що постраждали внаслідок конфлікту (OSRO/UKR/601/CAN)	Договір про співпрацю від 15.06.2017 р.	Стажування та навчання, проведення спільних наукових досліджень, участь у конференціях. Проведення дев'яносто двох тренінгів
15	Польща	Політехнічний університет м.Кельце	Спільне проведення наукових досліджень	Договір про співпрацю від 11.09.2016 р.	Проведення спільних наукових досліджень, проходження стажування, підготовка наукових публікацій
16	Польща	Природничий університет в Познані	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 18.04.2017 р.	Пройдення навчання та стажування, проведення спільних наукових досліджень
17	Польща	Технологічно-природничий університет ім. Я.і Є. Снядецьких в Бидгощі	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 28.04.2016 р.	Проведення спільних наукових досліджень, підготовка наукових публікацій
18	Польща	Сільськогосподарський університет в Кракові	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 21.11.2017 р.	Проведення спільних наукових досліджень, проходження стажування, підготовка наукових публікацій
19	Казахстан	АО Казахський агротехнічний університет	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 02.02.2011 р. (безстроковий)	Пройдення навчання та стажування, проведення спільних наукових досліджень, участь у конференціях
20	Китай	Гуйчжоуский університет	Селекція на імунітет до іржи та посухостійкість нових сортів пшениці для умов провінції Ганьсу та Північно-Східного Лісостепу України	Договір про співпрацю від 10.09.2012 р.	Пройдення стажування, проведення спільних наукових досліджень

21	Китай	Гуйчжоуський картопляний науково-дослідницький інститут	Селекція на імунітет до іржи та посухостійкість нових сортів пшениці для умов провінції Ганьсу та Північно-Східного Лісостепу України	Договір про співпрацю від 10.09.2012 р. (безстроковий)	Проведення спільних наукових досліджень у рамках проходження стажування, підготовка наукових публікацій
22	Китай	Аграрний центр впровадження наукових досліджень муніципалітету Дінксі	Селекція на імунітет до іржи та посухостійкість нових сортів пшениці для умов провінції Ганьсу та Північно-Східного Лісостепу України	Договір про співпрацю від 10.09.2012 р. (безстроковий)	Проведення наукових досліджень, проходження стажування, підготовка спільних наукових публікацій
23	Китай	Агротехніческое ТОВ «Кайкай»	Селекція на високий вміст крохмалю, імунітет до вірусних інфекцій та посухостійкість нових сортів картоплі для умов провінції Ганьсу та Північно-Східного Лісостепу України	Договір про співпрацю від 13.09.2012 р. (безстроковий)	Проведення наукових досліджень, проходження навчання та стажування, обмін науковими публікаціями
24	Китай	Хенанський інститут науки і технологій	Спільна підготовка докторів філософії та магістрів	Договір про співпрацю від 02.11.2017 р	Підготовка докторів філософії та магістрів
25	Китай	Чжецзянський університет землеробства та лісового господарства	Спільна реалізація наукових проектів	Договір про співпрацю від 08.09.2017 р	Підготовка та реалізація наукових проектів
26	Монголія	Монгольський державний аграрний університет	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 15.10.2016 р.	Проведення наукових досліджень, проходження стажування, підготовка наукових публікацій
27	Нідерланди	Університет прикладних наук HAS	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 11.04.2018	Проведення наукових досліджень, проходження стажування, підготовка наукових публікацій
28	Румунія	Крайовський університет	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 01.10.2018	Проведення наукових досліджень, проходження стажування

29	Словаччина	Словацький аграрний університет в Нітрі	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 12.05.2008 р. (безстроковий)	Проведення спільних наукових досліджень у рамках проходження стажування
30	Словенія	Університет м. Любляна	Поліпшення навичок з лабораторної практики у фахівців агропродовольчого сектору Східної Європи	Договір про співпрацю від 15.10.2017 р.	Відкриття навчально-наукової лабораторії Ag-Lab. Підвищення кваліфікації та наукове стажування викладачів
31	США	Національний університет Огайо	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 12.02.2018 р.	Проведення наукових досліджень, проходження стажування, підготовка наукових публікацій
32	Таджикистан	Таджицький аграрний університет	Обмін викладачами, аспірантами та студентами проведення конференцій, семінарів, виконання спільних наукових проектів, обмін науковою інформацією	Договір про співпрацю від 23.05.2016 р.	Проведення спільних наукових досліджень, проходження стажування, участь у конференціях
33	Чехія	Чеський університет природничих наук (м. Прага)	Підтримка гармонізації впровадження Болонських принципів в українських агроуніверситах на прикладі СНАУ	Договір про співпрацю від 12.03.2015 р.	Впровадження системи якості